

Sygn. akt IV CO 216/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 listopada 2020 r.,
na skutek przedstawienia akt sprawy Sądu Okręgowego w R.
z postanowieniem z dnia 11 września 2020 r.,
w przedmiocie przekazania innemu sądowi równorzędnemu
sprawy sygn. akt I C (...),
z powództwa P. D.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuratorowi Okręgowemu w R.
i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w R.
o ochronę dóbr osobistych

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Rozpoznając sprawę z powództwa P.D. przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuratorowi Okręgowemu w R. i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w R. o ochronę dóbr osobistych, Sąd Okręgowy w R. postanowieniem z 11 września 2020 r. wystąpił do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ § 2 k.p.c. o wyznaczenie Sądu równorzędnego do rozpoznania sprawy ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości, a w szczególności na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego, z uwagi na zarzuty zawarte w piśmie powoda P. D. z 31 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 1469 ze zm. zm., dalej jako: „ustawa nowelizująca”) dodano art. 44¹ k.p.c., zgodnie z którym Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (§ 1); o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2).

Kwestia właściwości sądu ma charakter konstytucyjny (por. art. 45 Konstytucji RP - zapewniający i kształtujący prawo do sądu właściwego), a instytucja uregulowana w art. 44¹ k.p.c. stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy. W konsekwencji art. 44¹ k.p.c. powinien być interpretowany w sposób ścisły.

Do przekazania sprawy może dojść jedynie w razie powstania okoliczności odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów k.p.c. byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości, albowiem godziłoby w społeczny odbiór sądu jako bezstronnego.

Wprowadzony przepis reguluje instytucję celem i funkcją odpowiada on przepisowi art. 37 k.p.k. (będącemu w świetle uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej wzorem dla wprowadzonej regulacji), zgodnie z którym Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro sprawiedliwości.

Dokonując wykładni przepisu art. 37 k.p.k., w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu na tej podstawie, jako odstępstwo od obowiązku rozpoznania sprawy przez sąd właściwy miejscowo, jest możliwe tylko w zupełnie wyjątkowych przypadkach, w których silne względy związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości przemawiają za taką decyzją; chodzi o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (por. m.in.

postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995, nr 9-10, poz. 68; z dnia 10 grudnia 1999 r., III KO 98/99, nie publ.; z dnia 21 października 2008 r., IV KO 116/08, R-OSNKW 2008, poz. 2072; z dnia 13 listopada 2008 r., IV KO 130/08, R-OSNKW 2008, poz. 2280).

Postanowienie Sądu Okręgowego w R. odwołuje się do treści pisma powoda z 31 sierpnia 2020 r. W treści tegoż pisma powód powoływał się na okoliczność fałszerstwa protokołu z rozprawy w sprawie I C (...) Sądu Okręgowego w R. i po naruszeniu jego praw stwierdził brak warunków do bezstronnego i rzetelnego rozpatrzenia sprawy w tym Sądzie. Według powoda nawet zmiana sędziego nie daje gwarancji bezstronnego i rzetelnego rozpoznania sprawy ze względu na solidarność sędziowską, a sprawa powinna być przeniesiona z dala od wpływu i znajomości personalnych i zawodowych prokuratorów Prokuratury w R..

Sąd Okręgowy w R. nie przedstawił natomiast uzasadnienia zawierającego argumentację co do zasadności zastosowania w niniejszej sprawie art. 44¹ k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.